

Awareness of the Measurement and Evaluation Course of the Participating Students in the Formation Program¹

D. Bahar ŞAHİN SARKIN²

Okan University, Education Faculty, Orcid ID: 0000-0002-1155-6114

Fazilet TAŞDEMİR³

Recep Tayyip Erdoğan University, Education Faculty, Orcid ID: 0000-0002-0430-9094

ABSTRACT

In the current study, pedagogical formation students' awareness of measurement and evaluation and their views on the topics in the course were determined. The study aims to provide researchers with an careful into the process of restructuring of both pedagogical formation program and this course as part of the program. The research group of this descriptive research consists of 180 pedagogical formation program students from the departments of Turkish Language and Literature and Sociology in the 2014-2015 academic year. When the research group was determined, appropriate sampling method was used for non-arbitrary sampling methods. In the study, students' awareness on the various variables of the course in measurement and evaluation were collected through constructed response questions. The scope of the questions; basic concepts in measurement and evaluation (measurement-criterion-evaluation), item types (true-false, long-responded, short-responded, paired and multiple-choice), problems in the course. To analyze the data, descriptive analysis methods were used. The reliability ratio between the researchers was found to be .85. At the end of the study, it was concluded that most students had some concern over this course at the beginning of the term. However, these worries decreased and the students started to consider the course beneficial to their own career development as they gain different points of view during the term. It is believed that the results and suggestions will increase effectiveness of the course and help researchers and program development specialists in the process of restructuring of the course in the scope of the program.

Keywords: Pedagogical Formation, Measurement and Evaluation, Teacher Training, Item Types

Suggested Citation

Sarkın-Şahin, D. B. & Taşdemir, F. (2017). Awareness of the measurement and evaluation course of the participating students in the formation program. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 79-92. DOI: XXXXXXXXXX

Erciyes University, Faculty of Education, Kayseri/TURKEY
Erciyes Journal of Education (EJE)

DOI: XXXXXXXX

SCREENED BY

Article History

Received : 31.10.2017

Accepted : 25.11.2017

Published : 26.11.2017

1. This study was presented as an oral presentation in 25th national congress of educational sciences.

2. Ph.D., Department of Measurement and Evaluation, bahar.sarkin@okan.edu.tr

3. Ph.D., Department of Measurement and Evaluation, fazilettasdemir@erdogan.edu.tr

Formasyon Programına Katılan Öğrencilerin Ölçme-Değerlendirme Dersine İlişkin Farkındalıkları¹

D. Bahar ŞAHİN SARKIN²

Okan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orcid ID: 0000-0002-1155-6114

Fazilet TAŞDEMİR³

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orcid ID: 0000-0002-0430-9094

ÖZET

Araştırmada, formasyon programında eğitim alan öğrencilerin ölçme ve değerlendirme dersine yönelik farkındalıkları ve incelenen konularla ilgili görüşleri belirlenmiştir. Araştırmada hem pedagojik formasyon programının hem de program kapsamındaki bu dersin yeniden yapılandırılması ve dikkatli bir biçimde yürütülebilmesi sürecinde araştırmacılara ışık tutmak amaçlanmıştır. Araştırma bir betimleme çalışması olup, 2014-2015 eğitim öğretim döneminde pedagojik formasyon programında öğrenim gören 180 Türk Dili ve Edebiyatı ile Sosyoloji bölümü öğrencileri araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma grubu belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin programdaki ölçme değerlendirme dersinin farklı değişkenlerine ilişkin farkındalıkları açık uçlu sorularla belirlenmiştir. Soruların kapsamı; ölçme ve değerlendirmedeki temel kavramlar (ölçme-ölçüt-değerlendirme), madde türleri (doğru-yanlış, uzun yanıt, kısa yanıt, eşleştirmeli ve çoktan seçmeli), ders sürecinde karşılaşılan sorunlar başlıkları altında toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacılar arasındaki gözlemler arası uyum oranı .85 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada, dönem başında büyük çoğunluğu kaygılı öğrenciler olsa da ders ilerledikçe ve farklı bakış açıları oluştuğunda kaygı düzeylerinin azaldığı ve ölçme ve değerlendirme dersini mesleki gelişimleri açısından önemli ve katkı sağlayıcı olarak algıladıkları genel sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular ve öneriler kapsamında dersin daha etkili bir şekilde yürütülebilmesi ve yürürlükteki bu dersin tekrar yapılandırılması sürecinde program geliştirme uzmanlarına ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

AnahtarKelimeler: Pedagojik Formasyon, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmen Eğitimi, Madde Türü

Önerilen Atıf

Sarkın-Şahin, D. B. & Taşdemir, F. (2017). Formasyon programına katılan öğrencilerin ölçme-değerlendirme dersine ilişkin farkındalıkları. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 79-92. DOI: XXXXXXXXXX

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri/TÜRKİYE

Erciyes Journal of Education (EJE)

DOI: XXXXXXXXX

SCREENED BY

Makale Geçmişi

Gönderim : 31.10.2017

Kabul : 25.11.2017

Yayınlanma : 26.11.2017

1. Bu çalışma, 25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

2. Yrd.Doç.Dr., Ölçme ve Değerlendirme A.B.D., bahar.sarkin@okan.edu.tr

3. Yrd.Doç.Dr., Ölçme ve Değerlendirme A.B.D., fazilettasdemir@erdogan.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In Turkey, pedagogical formation programs have been seen as a solution in order to close the era of teachers during different times up to two thousand years. Candidates with a bachelor's degree in any branch have been trained to close the educational system by studying pedagogical formation whose content changes periodically. Unfortunately, these chaos and problems continue to grow with teacher education, and as the pedagogical formation certificate training has been constantly changing over the last few years, the problems continue to increase. Even worse, there are differences between universities on how this program will be implemented and it is also causing problems among academic members. Tambag (2007) stated that criticism is that other individuals do not acquire the professional qualifications of teaching profession adequately because they have to take the certificate of teaching proficiency in a shorter period than the education faculty graduates. Azar (2011) notes that formation programs open up everyone's teaching path and this creates serious concern about raising qualified teachers. The issue of raising qualified teachers in Turkey for many years has existed as one of the important problems related to the education system. It is very important that the training courses are given by field experts and used in a functional way in the future, rather than being influenced by the needs and desires of the students.

Purpose

The aim of this research is to determine the opinions of the teacher candidates who are trained in the formation formation program for the subjects in the measurement and assessment course which is one of the teaching profession courses.

In addition, it is aimed to maintain the course efficiently and to provide the pedagogical formation program as well as the vocational field course to the researchers and experts in the process of rearranging this course. In response to this general objective, "what are the opinions of teacher candidates regarding the place and importance of measurement and evaluation in education within the scope of the course?"

Method

The research is a description study in which teacher candidates' opinions are taken in the direction of the aim. According to Yıldırım and Şimşek (2011), it is investigated with the existence of the subject, and it is a descriptive model to reflect the relationship between the variables unchanged. The research group Recep Tayyip Erdoğan University Faculty of Education has 180 Turkish Language and Literature and Sociology students enrolled in the pedagogical formation program in the academic year 2014-2015. While creating a research group, appropriate sampling method was used for non-random sampling methods. In the study, the opinions of the students in the program about the different variables of the measurement evaluation course were determined with open-ended questions. Content analysis and descriptive analysis techniques were utilized in analyzing the data. In descriptive analysis, it is aimed to present the findings obtained in the research to the reader in an organized and interpreted way (Yıldırım and Şimşek, 2008). The confidence rate calculated to determine the interobserver agreement of the codings was found to be .85.

Findings

This study was carried out in order to determine the opinions of the candidates about the basic concepts of measurement-criterion-evaluation in order to determine the opinions of the students who are educated in the pedagogical formation program during the semester in order to determine the place and importance of measurement and evaluation in the course of the course. When students' answers were examined by researchers, those who did not respond correctly to at least one of the concepts were considered "false", those who responded correctly to one or two comprehension were considered "partially correct" and those who answered correctly in three comprehension were considered "correct".

Table 1. *Distribution of Students' Conscientiousness on Basic Concepts*

Basic concepts	correct		partially correct		false	
	f	%	f	%	f	%
Measurement-criteria-evaluation	102	56.6	54	30	24	13.3

According to Table 1, 102 of the students know the difference between the three concepts, 54 know the most correctly of the concepts, and 24 can not express the difference between the concepts. It has been determined that more than half of the students participating in the program learn the differences between the concepts. The answer to the question "Are the teacher candidates aware of the differences in the types of substances used in the tests", which are different from the sub-objectives of the study, are given according to the accuracy distributions of the responses in Table 2.

Table 2. *Distribution of the Accuracy of the Knowledge of the Characteristics of the Types of the Students*

Item types	correct		partially correct		false	
	f	%	f	%	f	%
true-false, long-responded, short-responded, paired and multiple-choice	97	53.8	53	29.4	30	16.6

According to Table 2, 97 of the students are aware of the nature of each item and the condition in which it is used. 53 of the students know the properties of some of the substance types and 30 say that the types of long-responding substances are valid and reliable. It was determined that more than half of the students participating in the program learned the differences between the types of substances. The answers of the question "What are the problems of the class during the program" of the students who are different from the sub-objectives of the research are determined positively and negatively by the researchers in terms of the assessment and evaluation course and the distributions of the answers are given in Table 3.

Table 3. *Distribution of Evaluations of Students' Questions Across the Program*

Evaluation in terms of Lesson	positive		negative	
	f	%	f	%
	30	16.6	150	83.3

During the program according to Table 3, 150 students reported negative opinions in terms of the lessons they had experienced about the measurement and evaluation course. These negativities are; hard lesson, the fact that the measurement statistic is unnecessary, the concepts are excessive and confused, the existence of unnecessary details, the sense that

teachers do not use30 of the students stated positive opinions in terms of the lessons when they talk about the problems they have experienced about the course.

The answer of the question "How does the measurement and evaluation in education refer to the place of education?" Is determined by the researchers in terms of the assessment and assessment course whether or not the students who are the last of the study's sub goals have become aware of it. Expressions that indicate awareness are objectivity, justice, sensitivity, differences among students, and so on. Expressions indicating that awareness does not occur are not applied, information is not measured by test, class environment is monitored, and so on. Table 4 gives the distributions of responses.

Table 4. *Distribution of Students' Awareness of Education Measurement and Evaluation*

awareness of measurement and assessment	yes		no	
	f	%	f	%
	142	78.8	38	21.2

From the answers given to the question asked about the importance of assessment and evaluation in education at the end of the four week program according to Table 4; It was determined that the measurement and evaluation of 142 students, their awareness, and the awareness of 38 students did not occur.

Discussion & Conclusion

In the formation program, which is completed by the field experts for two to four hours a week, measurement and evaluation courses, students' opinions on the course are examined. Although the majority of the students were concerned about this course at the beginning of the semester related to this course, it was determined that as the course progressed and different perspectives developed, these concerns remained and the lesson seemed to be a positive and contributing lesson in terms of their own professional development. When asked about the differences between the basic concepts of measurement, criterion and evaluation, it was determined that more than half of the students participating in the program learned differences between the concepts. Students agree on the requirements of some of the item types examined in the assessment and assessment course, but also on some others.

In the program, the topics of item types have been examined in six topics; long answer, short answer, true-false, multiple choice and matching. The findings show that more than half of the learners in the research group know each property of items types and the item types in which it is to be used. Some of the students indicate that only long-responding in items types will be valid and reliable. Given that the research group is composed of verbal domain students, this result can be interpreted as the result of the students' prejudice and prejudices. When the pedagogical formation program students' views on the place and importance of the measurement and evaluation course in education were examined, it was concluded that the aim of the course was understood and there was awareness of how the training programs would control the target and content items.

GİRİŞ

Türkiye’de iki binli yıllara kadar farklı zamanlarda dönemin öğretmen açığını kapatmak amacıyla pedagojik formasyon programları çözüm olarak görülmüştür. Herhangi bir branştan lisans derecesine sahip adaylar, içerikleri dönem dönem değişen pedagojik formasyon eğitimi olarak eğitim sisteminin açığını kapatmak için yetiştirilmişlerdir. 1995–1996 öğretim yılında bu sorun herhangi bir lisans programını tamamlayan üniversite mezunlarının, pedagojik formasyonu aranmaksızın doğrudan öğretmen olarak atanmasıyla da çözülmüştür. (Bilir, 2011). YÖK 1997 yılında, öğretmen adayı eğitiminde yeniden yapılandırma ile ilgili aldığı bir karar kapsamında pedagojik formasyon programlarını kaldırarak yine aynı amaç için planlanan tezsiz yüksek lisans programlarını uygulamaya başlamıştır. Dört yıllık lisans eğitimine devam eden öğrencilere yönelik 2006 yılında Tezsiz yüksek lisans programlarında düzenlemeler yapılmış, 2009 yılında alınan kararla da tezsiz yüksek lisans eğitiminde yer alan formasyon derslerini öğrencilerin talepleri doğrultusunda eğitimleri sırasında alabilecekleri onaylanmıştır (YÖK, 1998, 2006, 2009). Yine YÖK’ün 2010 yılında aldığı kararla tezsiz yüksek lisans programları kaldırılarak tekrar pedagojik formasyon eğitimi devam edileceği duyurulmuştur. Bu süreç çok uzun sürmemiş ve 05.04.2012 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul Toplantısında “Yeni formasyon sertifika programları açılmamasına ve daha önce açılmasına izin verilen programların da mevcut öğrencilerin işlemleri bittikten sonra kapatılmasına” karar verilmiştir (YÖK, 2012). Ancak, hemen ardından geri adım atılarak pedagojik formasyon sertifikası programına devam edilmiştir. Son olarak da 2013-2014 eğitim öğretim döneminden itibaren alanlara göre kontenjanlar dahilinde öğrencilerin, ÖSYM tarafından yerleştirilmesine karar verilmiştir. Önceki yıllarda akademik başarı ortalamaya göre yerleştirilen öğrenciler yerine, 2013-2014 eğitim öğretim döneminden itibaren Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES) puanlarının da kullanılacağı belirtilmiştir. Ayrıca, MEB Talim ve Terbiye Kurulu, 20.02.2014 tarih ve 9 sayılı kararı ile öğretmenliğe kaynaklık eden fakültelerin devam eden öğrencileri için de 2014-2015 öğretim yılından itibaren lisans düzeyinde de formasyon eğitiminin verileceğine karar vermiştir (MEB, 2014). Bugün de öğretmen yetiştirmede ne yazık ki bu karmaşa ve sorunlar devam etmekte ve son birkaç yıl içinde pedagojik formasyon sertifikası eğitimi sürekli değişikliğe uğradığından sorunlar da artarak devam etmektedir. Daha da kötüsü bu programın nasıl uygulanacağı konusunda üniversiteler arasında farklılıklar yaşanmakta ve öğretim üyeleri arasında da sorunlara yol açmaktadır. Formasyon sertifikası programı bir pasta olarak görülmekte ve eğitim bilimleri tarafından yoğunlukla yürütülmesi gereken programda, herkese görev verilerek programın etkililik düzeyi düşürülmektedir. Haris (2000) ve Cobb (1999), öğretmenliğin bireylerdeki değişimin itici gücü olması nedeniyle, öğretmenlerin mesleki gelişim davranışlarının diğer mesleklerdeki gelişimlere oranla daha önemli olduğunu belirtmektedirler. Aydın (1998), bilimsel niteliğinin tartışmalı olduğunu ileri sürerek, öğretmenlik meslek saygınlığı ve özlük hakları açısından formasyon programlarının yakın gelecekte sorunlar oluşturabileceğini savunmuştur. Tambağ (2007), eğitim fakültesi mezunlarından daha kısa sürede öğretmenlik yeterlilik belgesi almaları sebebiyle diğer bireylerin öğretmenlik mesleki yeterliliklerini iyi düzeyde edinmedikleri yönündeki eleştirilerin olduğunu belirtmiştir. Azar (2011), formasyon programları ile herkese öğretmenlik yolunun açıldığını ve bunun nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda ciddi endişe yarattığını belirtmektedir. Türkiye’de yıllardır nitelikli öğretmenler yetiştirme konusu, eğitim sistemiyle ilgili önemli problemlerden biri olarak var olmuştur.

Eğitim programlarının etkili olabilmesi, öğrencilerin ihtiyaçları ve isteklerine göre oluşturulmasından çok, alınan derslerin alan uzmanları tarafından verilerek ileride işlevsel bir şekilde kullanılması oldukça önemlidir. Alan yazın incelendiğinde, Tezsiz Yüksek Lisans ve pedagojik formasyon programı öğrencilerinin görüşlerini belirten çeşitli araştırmalar

yapılmıştır. Ceyhan'ın (2003) programa devam eden 66 öğretmen adayı ile yaptığı araştırmada adayların çoğunun programa iş bulmak için devam ettiğini belirtmektedir. Araştırmada adayların programı gerekli (%85), yararlı ve kendilerini program sonunda yeterli gördükleri (%90) sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlik eğitimi almadan öğretmen olmanın yanlış olduğuna inandıklarından etkili bir program olduğu konusunda birleşmektedirler. Peker ve Tambağ (2007) araştırmalarında, okudukları programa ilişkin olumlu görüşlere sahip, ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programı öğrencileriyle çalışmışlar ve öğrenciler programda öğretilen bilgileri kuramsal açıdan anlaşılır bulurken; uygulama açısından zayıf bulduklarını belirlemiştir.

Yapıcı ve Yapıcı'nın (2013) formasyon programına ilişkin olarak metaforları araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin olumsuz metaforlarını incelendiğinde en yüksek frekansa sahip metaforların zorunluluk, eziyet, boşa harcanmış zaman, özlem, zahmet, para ve yetersizlik olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin iş sahibi olma amacıyla programa devam ettiği sonucunu ortaya koymaktadır. Öğretmen yetiştirmede pedagojik formasyon programına yönelik çeşitli sorunların olduğu bilinmekle birlikte programın ne ölçüde yeterli olduğunun dersler bazında incelenmesi önemlidir. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusundaki yeterlilikleri eğitim sisteminin kalitesi ile doğrudan ilgilidir. Öğretmenin bireyin davranışlarındaki değişikliği sürecin, başında, ortasında ve sonunda izleyebilmesi; ölçme ve değerlendirmeyi önemsemesi ve bu alandaki yeterlilikleri ile mümkündür. Araştırmalara göre Türkiye'deki öğretmenlerin gelişmiş ülkelerin aksine ölçme ve değerlendirmeyi dönüt vermek yerine not vermek olarak gördükleri raporlanmıştır (TIMSS, 2000). Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamaları konusunda sorunlar yaşadığı, programın hedef, içerik eğitim durumları boyutlarına göre kendilerini daha yetersiz gördükleri ve eğitime ihtiyaçları olduklarını ifade eden farklı çalışmalar bulunmaktadır (Çakan, 2004; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu 2005; Anıl ve Acar, 2008; Yaman, 2011). Öğretmen eğitiminde ve eğitim programlarında yapılan değişikliklerin süreci yürütecek olan öğretmen adaylarına yansiyabilmesi için zihinlerindeki algıların neler olduğunun belirlenmesi önkoşuldur. Bu araştırmanın amacı formasyon programında eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek derslerinden biri olan ölçme ve değerlendirme dersindeki konulara yönelik farkındalıklarını belirlemektir. Ayrıca dersin verimli bir şekilde sürdürülmesi, yeniden düzenlenmesi ve pedagojik formasyon program sürecinin gözden geçirilmesi gerekçesiyle araştırmacılara ve uzmanlara veriler sağlamak amaçlanmıştır. Genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: Öğretmen adayları;

- ✓ Ölçme, ölçüt ve değerlendirme temel kavramlarını birbirinden ayırabilmekte midir?
- ✓ Testlerde kullanılacak madde türlerinin farklılıklarını bilmekte midir?
- ✓ Program boyunca dersle ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- ✓ Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yerini nasıl ifade etmektedir?

YÖNTEM

Araştırma, amacı doğrultusunda öğretmen adaylarının farkındalıklarının belirlendiği bir betimleme çalışmasıdır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre konunun var olduğu hali ile araştırılarak değişkenler arasındaki ilişkinin değiştirilmeden yansıtılması betimsel modeli oluşturmaktadır. Araştırmanın analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Verilerle elde edilen bulguların sadeleştirilmiş, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde raporlanması betimsel analizin amaçlarındandır. Araştırmanın amacı doğrultusunda öğretmen adaylarının farkındalıklarını belirlemek için açık uçlu bir sorular yöneltilmiştir. Bu sorular araştırmada betimsel analiz basamaklarından ilk olarak analiz çerçevesi kurgulamak amacıyla oluşturulmuştur. İkinci adımda verilerin hangi temalar altında düzenleneceği belirlenmiştir.

Üçüncü adımda ölçme ve değerlendirme dersinin eğitimdeki yeri ve önemini belirlemek amacıyla toplanan dokümanlardan elde edilen veriler bu temalara göre düzenlenmiş ve tanımlanarak yorumlanmıştır.

Araştırma Grubu

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2014-2015 eğitim öğretim yılında pedagojik formasyon programına kayıtlı 180 Türk Dili ve Edebiyatı ile Sosyoloji bölümü öğrencileri araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma grubu oluşturulurken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Uygun örneklemede, ihtiyaç duyulan büyüklükteki bir grup belirlenene kadar en ulaşılabilir olan yanıtlayıcılardan başlamak üzere örneklem oluşturulur (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin programındaki ölçme değerlendirme dersinin farklı değişkenlerine ilişkin farkındalıkları açık uçlu sorularla belirlenmiştir. Soruların kapsamı;

- Ölçme ve değerlendirmedeki temel kavramlar (ölçme-ölçüt-değerlendirme)
- Madde türleri (doğru-yanlış, uzun yanıtı, kısa yanıtı, eşleştirmeli ve çoktan seçmeli)
- Ders sürecinde karşılaşılan sorunlar

başlıkları altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının cevapları, araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütlere göre oluşturulan gözlem formu dikkate alınarak incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analizde, araştırmada elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analizde verilerin düzenlenmesi dört aşamadan oluşur. Bu aşamalar analiz çerçevesinin belirlenmesi, çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır. Temalara göre elde edilen veriler başlıklar altında birleştirilerek frekansları hesaplanmıştır. Araştırmacılar etki altında kalmamak için bu işlemleri birbirlerinden bağımsız olarak yapmışlardır. Daha sonra bir araya gelen araştırmacılar, belli başlıklar altında değerlendirdikleri görüşleri üzerinde tartışarak uzlaşmışlardır.

Kodlamaların gözlemciler arası uyumunu belirlemek için İftar ve Tekin (1997) tarafından önerilen aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$\text{Gözlemler arası Uyum} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100$$

Araştırmacılar arasındaki güvenilirlik oranı .85 olarak bulunmuştur. Gözlemler arası uyumun .80'den yüksek olması nedeniyle araştırmada oluşturulan temaların kullanılabilmesi yargısına varılmıştır (İftar & Tekin, 1997).

BULGULAR

Araştırma grubunda yer alan öğretmen adaylarının açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar betimsel analizi yöntemiyle incelenmiş, tematik olarak gruplandırılmıştır. Araştırmanın bulguları, yorum bölümünde ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Bulguların yorumlanmasında

öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlar alıntı olarak da aktarılmıştır. Araştırma grubunun yanıtları frekans (f) ve yüzde (%) verilerek ifade edilmiş ve yorumlanmıştır. Pedagojik formasyon programında eğitim gören öğrencilerin haftada iki saat olan ve on dört hafta süren “ders kapsamında incelenen konulara göre ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki yeri ve önemine yönelik farkındalıklarını belirlemek” amacıyla yapılan bu çalışmada öncelikle öğretmen adaylarının ölçme-ölçüt-değerlendirme temel kavramlarından ne anladıkları sorulmuştur. Araştırmacılar tarafından öğrenci yanıtları incelenirken kavramlardan en az birine doğru yanıt veremeyenler “yanlış”, bir veya iki kavrama doğru yanıt verenler “kısmen doğru”, üç kavrama da doğru yanıt verenler ise tamamen “doğru” olarak kabul edilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Temel Kavramlara İlişkin Bilgilerinin Doğruluğunun Dağılımı

Temel Kavramlar	Doğru		Kısmen Doğru		Yanlış	
	f	%	f	%	f	%
Ölçme-ölçüt-değerlendirme	102	56.6	54	30	24	13.3

Tablo 1'e göre öğrencilerin 102'si üç kavram arasındaki farkı bilmekte, 54'ü kavramlardan en fazla ikisini doğru bilmekte, 24'ü ise kavramlar arasındaki farkı ifade edememektedir. Programa katılan öğrencilerin yarısından fazlasının kavramlar arasındaki farkları öğrendikleri belirlenmiştir.

Temel kavramların doğru kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

-**Ölçme:** Bir davranışın, bilginin ne derece öğrenildiğini gösteren sayısal verilerdir. Örn: Sınavdan 60 puan almak.

-**Ölçüt:** Ölçme yapacağımız nesne veya davranışa ilişkin kurallar koymaktır. Örn: Sınavda 60 ve üzeri alanlar geçecektir.

-**Değerlendirme:** Davranışın kazanılıp kazanılmadığı hakkında karar vermedir. Örn: Ali matematik dersinden başarılı olmuştur.

Temel kavramların kısmen doğru kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

-**Ölçme:** Nesnenin belli bir özelliğe sahip olup olmaması.

-**Ölçüt:** Kriter olarak belirlenen not.

-**Değerlendirme:** Ölçme sonuçlarına yorum yapmak.

Temel kavramların yanlış kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

-**Ölçme:** Öğrencinin 100 puan üzerinden değerlendirilmesi

-**Ölçüt:** Bir testte öğrencinin 70 puan alması

-**Değerlendirme:** Öğrencinin test sonucuna göre puanla ifade edilmesi.

Formasyon programı boyunca ölçme ve değerlendirme dersi kapsamında incelenen konulardan bir diğeri de testlerde kullanılacak madde türleri, hazırlama ilkeleri ve puanlanmasıdır. Madde türleri konusu doğru-yanlış, uzun yanıtli, kısa yanıtli, eşleştirmeli ve çoktan seçmeli maddelerin özellikleri örnekler üzerinde anlatılarak incelenmiştir. Araştırmanın alt amaçlarından diğeri olan “öğretmen adaylarının testlerde kullanılacak madde türlerinin farklılıklarını bilmekte midir” sorunun yanıtı Tablo 2 de yanıtların doğruluk dağılımlarına göre verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Madde Türlerinin Özelliklerine İlişkin Bilgilerinin Doğruluğunun Dağılımı

Madde Türleri	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Uzun yanıtli, kısa yanıtli, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirmeli	97	53.8	53	29.4	30	16.6

Tablo 2'ye göre öğrencilerin 97'si her madde türünün özelliğini ve hangi madde türünün hangi durumlarda kullanılacağını bilmektedir. Öğrencilerin 53'ü madde türlerinin bazılarının özelliklerini bilmekte, 30'u ise uzun yanıtı madde türlerinin geçerli ve güvenilir ölçme yapacağını ifade etmektedir. Programa katılan öğrencilerin yarısından fazlasının madde türleri arasındaki farkları öğrendiği belirlenmiştir.

Madde türlerinin özelliklerinin doğru kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

Uzun yanıtı: Bu madde türü açık uçlu sorulardan oluşur, klasik sınavdır. Cevapları öğrenci oluşturur. Olumlu yönü öğrencilerin bilgileri düzenleme ve birleştirme yeteneğinin de ölçülmesidir.

-Doğru-yanıtı: Bu madde türünde öğrencilerin gerçekleri yargı ve görüşlerden ayırt etmesi ölçülmek istendiği zaman kullanılır. Sorular açık ve anlaşılır olmalı, ifadeler kısa olmalı, maddelerde anlam bakımından olumsuzluk bildiren sözcük italik veya altı çizili olarak verilmelidir. Öğrencilerden yanlış olan ifadenin yanlış olmasının gerekçesi istenmelidir.

-Eşleştirmeli: Bu maddede bir tarafta maddeler diğer tarafta yanıtlar sıralanır. Yönerge açık ve anlaşılır olmalıdır. Madde ve yanıtlar aynı türden olmalıdır. Yanıt listesinde 5-10 öge bulunmalıdır. Madde ve yanıt sayıları eşit olmamalıdır. Yanıt listesinde ifadeler kısa olmalıdır.

-Kısa yanıtı: Cevapları sınırlıdır. Bu türde öğrencinin yanıtı bir ifade, bir sembol, bir kelime veya bir sayı olabilir. Örnek olarak boşluk doldurma söylenebilir.

-Çoktan seçmeli: Bu madde türünde soru verilir ve içerisinde cevabı da bulunan şıklar mevcuttur. Bu madde türü üç kısımdan oluşur:

1.Kök: Genellikle soru cümlesidir.2. Doğru yanıt (cevap): Sorunun cevabını veren bir kelime veya cümledir.3. Çeldiriciler: Sorunun mantıklı yanlış yanıtlarıdır.

Madde türlerinin tüm çeşitlerinin hem üstün hem de sınırlı yönleri vardır.

Madde türlerinin özelliklerinin kısmen doğru kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

-Madde türlerinden en verimli uzun ve kısa yanıtı olanlardır. Şansa pek yer yoktur. Hem bilgi hem de kişinin düşünsel yorumlarını öğrenme imkânı sunar. Çoktan seçmeli, eşleştirmeli, doğru-yanıt türlerinde ise daha fazla şansa yer vardır. Bu sebeple bilgiyi ölçmek pek güvenilir olmaz.

Madde türlerinin yanlış kabul edildiği örnek öğrenci yanıtı:

-Kullanılacak madde türü uzun yanıtı madde türü olmalıdır. Çünkü edebiyat kısa yanıtlarla anlatılabilecek bir ders değildir.

Araştırmanın alt amaçlarından diğeri olan öğrencilerin "program boyunca dersle ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?" sorusunun yanıtı ölçme değerlendirme dersi açısından araştırmacılar tarafından olumlu ve olumsuz olarak belirlenmiş ve Tablo 3'te yanıtların dağılımları verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Program Boyunca Karşılaştıkları Sorunların Ders Açısından Değerlendirilmesinin Dağılımı

Ders Açısından Değerlendirme	Olumlu		Olumsuz	
	f	%	f	%
	30	16.6	150	83.3

Tablo 3'e göre program boyunca öğrencilerin 150'si ölçme ve değerlendirme dersiyle ilgili yaşadıkları sorunlardan bahsederken ders açısından olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Bu olumsuzluklar; zor ders, madde analizinin gereksiz olduğu, kavramların fazla olması ve karıştırılması, gereksiz ayrıntıların varlığı, öğretmenlerin kullanmadığı algısı... şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin 30'u ise dersle ilgili yaşadıkları sorunlardan bahsederken ders açısından olumlu görüşler belirtmişlerdir. Bu olumlu görüşler; zamanın yetersizliği, daha ayrıntılı anlatım gerekli, görev yapan birçok öğretmen için ölçme ve değerlendirme dersinin hizmet içi

eğitimlerle yinelenmesi, teorik bilgilerin uygulama saati ile daha iyi anlaşılacağı... şeklinde ifade edilmiştir.

Ders açısından olumlu değerlendirilen örnek öğrenci yanıtları:

-Ölçme ve değerlendirme dersini ilk kez görüyorum. Keşke zamanımız daha uzun olsa konuları daha bol örnekle işleyebilesek.

Ders açısından olumsuz değerlendirilen örnek öğrenci yanıtları:

-Ölçme ve değerlendirme dersi çok mu gerekli? Bugüne kadar bu dersin varlığını bilmeyen hocalarımızla geldik. Ne kadar adil değerlendirildik bilinmez. Ancak sonuçta hepimiz buradayız yani bu ders olsa da olmasa da sistem her şekilde devam eder. Bence eğitimde olmalı ama bu kadar formülleştirerek değil, edebiyat öğrencilerine bu anlatımlar gereksiz.

Araştırmanın alt amaçlarından sonucusu olan öğrenciler "Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yerini nasıl ifade etmektedir?" sorusunun yanıtı ölçme değerlendirme dersi açısından araştırmacılar tarafından farkındalık oluşup oluşmadığı şeklinde belirlenmiştir. Farkındalığın oluştuğuna işaret eden ifadeler objektiflik, adalet, duyarlılık, öğrenciler arasındaki farklılık vb.'dir. Farkındalığın oluşmadığına işaret eden ifadeler ise uygulanmıyor, bilgi testle ölçülmez, sınıf ortamı izlenmeli vb.'dir. Tablo 4'te yanıtların dağılımları verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yerine İlişkin Farkındalık Oluşum Dağılımı

Ölçme ve Değerlendirme Farkındalığı	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
	142	78.8	38	21.2

Tablo 4'e göre on dört haftalık program sonunda eğitimde ölçme ve değerlendirmenin önemine yönelik sorulara verdikleri yanıtlardan; 142 öğrencinin ölçme ve değerlendirme dersine yönelik farkındalığının oluştuğu, 38 öğrencinin ise farkındalığının oluşmadığı belirlenmiştir.

Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yerine ilişkin farkındalığı oluşan öğrenci yanıtları:

-Bu dersi ilk kez görüyorum. Dersi alanlardan olumsuz yanlarını dinledim. Aksine en gerekli derslerden biridir. Milli eğitimde dört yıl ücretli öğretmenlik yapmış biri olarak yaptığım sınavlarda bu bilgileri hiç kullanmadığımı fark ettim. Kullanıldığında daha tutarlı bir değerlendirme yapılacağına karar verdim.

-Ailesinde birçok öğretmen olan biri olarak gerek babamın gerekse ablamın sınav kağıtlarını birçok kez okudum. Puanlama yaparken öğrencileri tanımadığım için adil bir şekilde yapıyordum. Fakat açık uçlu sorularda hiç istenen cevabı vermeyen öğrencilere puan verirken ablamın öğrencinin adını öğrenerek puan verdiğini hiç doğru bir tutum olmadığını düşünüyorum. Sadece bu durumla da sınırlayamam en basiti bu idi. Bu yüzden diyebilirim ki ölçme ve değerlendirme dersi yararlı bir ders oldu.

Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yerine ilişkin farkındalık oluşmayan öğrenci yanıtları:

-Bu dersi almam tabii ki iyi oldu fakat şu görüşe de karşıyım. Bazı hocalar formasyon dersi almada öğretmen olunamayacağını savunuyor. Bence öyle değil, ben altı yıl öğretmenlik yaptım bütün bunları zamanla tecrübeyle zaten öğrendim. Bu dersleri alıp öğretmen olmuş olanlardan da çok daha güzel ders anlattım. Sınav da hazırladım, sorularım da gayet güzeldi. Ben de her türlü sorulardan soruyordum.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Alan uzmanları tarafından haftada ikişer saat olmak üzere on dört hafta boyunca ölçme ve değerlendirme derslerinin tamamlandığı formasyon programında, öğrencilerin derse ilişkin farkındalıkları incelenmiştir. Ölçme ve değerlendirmeler, sistemin kalite kontrolü olup tasarlanana, şu an olanı ve planlananların ilerlemesi açısından vazgeçilmezdir. Miller, Linn ve Gronlund (2009) Öğretme, öğrenme, ölçme ve değerlendirmenin ilişkilerinin öğretim sürecinin içinde gözlemlenebilir olduğunu şu basamaklarla belirtmişlerdir:

- öğretim hedeflerini hazırlama, öğrenme ihtiyaçlarının ön değerlendirmesi,
- öğrenme öğretme gereklerini yerine getirme,
- süreci gözleme ve öğrenme güçlüklerini belirleme,
- öğrenme çıktıları değerlendirme,
- sonuçlar doğrultusunda öğrenme ve öğretim sürecini düzenleme.

Eğitim sisteminde sınıf içi öğrenmelerin ölçme ve değerlendirmesi öğretme ve öğrenmenin niteliğini belirlemek için yapılmaktadır. Aynı zamanda ölçme ve değerlendirme öğrencilere rehberlik açısından öğretim programının etkililiğini ve ileriki eğitim düzeyleri için geri bildirimler sağlar. Yapılan bu araştırma ile de gelecek programlara katkı sağlamak açısından önemli sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmayı alan yazında yapılan diğer çalışmalardan farklı kılan formasyon eğitimi alan öğrencilerin ölçme ve değerlendirme dersi ile ilgili farkındalıkları incelenmiş, elde edilen bulgular doğrultusunda birçok adayın ölçme ve değerlendirme dersi ile ilgili farkındalığının oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Formasyon programındaki ölçme ve değerlendirme dersi ile ilgili alan yazında bu sonuca benzer bir bulguya rastlanmamıştır. Araştırmanın bulguları ile ilgili alan yazında bahsedilen çalışmaların (Ceyhan, 2003; Peker ve Tambağ, 2007; Yapıcı ve Yapıcı, 2013) bulguları arasında doğrudan bir bağlantı olmasa da benzerlikler göstermektedir. Alanyazında geçen birçok çalışmada, formasyon programlarının mesleki farkındalığa katkı sağladığı doğrultusundaki olumlu görüşler bu çalışmada da öğrencilerin ölçme ve değerlendirme dersine yönelik olumlu görüşleriyle örtüşmektedir.

Ölçme, ölçüt ve değerlendirme temel kavramları arasındaki farklar sorulduğunda programa katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının kavramlar arasındaki farkları öğrendikleri belirlenmiştir. Öğrenciler, ölçme ve değerlendirme dersinde incelenen madde türlerinin çeşitliliği konusunda hemfikir olurken bazıları hakkında da farklılık göstermektedirler. Programda madde türleri konusu uzun cevaplı, kısa yanıtı, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve eşleştirmeli olmak üzere altı başlıkta incelenmiştir. Bulgular araştırma grubundaki yarıdan fazla öğrencinin her madde türünün özelliğini ve hangi madde türünün hangi durumlarda kullanılacağını bildiğini göstermektedir. Öğrencilerden bazıları yalnızca uzun yanıtı madde türlerinin geçerli ve güvenilir ölçme yapacağını ifade etmektedir. Araştırma grubunun sözel alan öğrencilerinden oluştuğu dikkate alındığında bu sonucun öğrencilerin önbilgilerinden ve önyargılarından kaynaklı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilere program boyunca dersle ilgili karşılaştıkları sorunlar sorulduğunda bir kısmı beklentileriyle örtüşmediğini ve dersten farklı nedenlerle memnuniyetsizliklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu ölçme ve değerlendirme dersiyle ilgili yaşadıkları sorunlardan bahsederken ders açısından olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Program boyunca incelenen konular göz önüne alındığında öğrencilerin; sınav hazırlama, madde türleri konularını öncelikli görürken güvenilirlik hesaplama ve madde analizi konularını aynı şekilde gerekli bulmamaktadır. Lisans düzeyinde haftada üç saat işlenen ölçme ve değerlendirme dersi formasyon programında haftada iki saat olarak işlenmiştir. Dolayısıyla bu bulgu, sıkıştırılmış programla yürütülen bu dersin uygulama saatlerinin yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin ölçme ve değerlendirme dersinin eğitimde yeri ve önemine ilişkin farkındalıkları incelendiğinde, dersin amacının anlaşıldığı ve eğitim

programlarının hedef ve içerik öğelerini nasıl kontrol edileceğinin farkındalığının oluştuğu sonucuna varılmıştır. Formasyon programında önemli noktalardan biri olan, derslerin o alanda uzman olan öğretim elemanları ile yürütüldüğü bu araştırmada, öğrenci görüşlerinin olumlu olmasında katkısı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda,

- Pedagojik formasyon programında ölçme ve değerlendirme dersinin uygulama saatlerinin artırılarak öğretmen adaylarına daha fazla deneyim kazanma fırsatı verebilecek şekilde yeniden yapılandırılması önerilebilir.
- Öğretmen adaylarının farklı ölçme yöntemlerinden yararlanabilmeleri için onlara hazır, geliştirilmiş ölçme araçlarını hazırlayıp kullanmalarını sağlamak ve başarı testleri ile ilgili uygulamalar yaptırmak faydalı olabilir.
- Program geliştirme ve eğitim politikaları üreten birimlerin öğretmen adaylarının bu görüşlerini de dikkate alarak öğretmen yetiştirmede ikinci boyut olarak uygulanan pedagojik formasyon programlarını planlarken verimliliği arttırmak için eğitim bilimleri derslerine daha fazla yer ayırmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Anıl, D. & Acar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), ss.44-61.
- Aydın, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu, *Eğitim Yönetimi*, 15, ss.275-286.
- Azar, A. (2011). Türkiye’de öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi? Nicelik mi?, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, ss.36-38.
- Bilir, A. (2011). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihsel Evrimi ve İstihdam Politikaları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44 (2), 223-246.
- Büyüköztürk, Ş. & Çakmak, E. & Akgün, Ö. E. & Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 7. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ceyhan, A. A. (2003). Tezsiz yüksek lisans programındaki öğretmen adaylarının devam ettikleri programa ve öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), ss.43-58.
- Cobb, V. L. (1999). An international comparison of teacher education. ERIC, Digest No: ED436486.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: İlk ve ortaöğretim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), ss.99-114.
- Gözütok, D. & Akgün, Ö. E. & Karacaoğlu, C. (2005). İlköğretim programlarının öğretmen yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*, 14-16 Kasım 2005, Kayseri. ss.17-39.
- Haris, A. (2000). What works in school improvement? Lesson from the field and future directions. *Educational Research*, 4(1).
- İftar, G. K. & Tekin, E. (1997). *Tek denekli araştırma yöntemleri*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- MEB. (2014). *Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları*, 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı Kurul kararı, Mart 2014-2678 sayılı Tebliğler Dergisi. 18 Nisan 2016 tarihinde

http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_02/08110648_9_cizelgeveesaslar.pdf
adresinden alınmıştır.

- Miller, M. D. & Linn, R. L. & Gronlund, N. E. (2009). *Measurement and Assessment in Teaching*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Peker, S. & Tambağ, H. (2007). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin bu programa ilişkin görüşleri nelerdir?, *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitapçığı* (cilt 3, ss.654-663). Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Tambağ, H. (2007). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin bu programa ilişkin görüşleri nelerdir?, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TIMSS. (2000). TIMSS 1999: International science reports. Boston: International Study Center Lynch School of Education, <http://timss.bc.edu> adresinden 3 Mart 2014 tarihinde indirilmiştir
- Yaman, S. (2011). Öğretmenlerin fen ve teknoloji dersinde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik algıları, *İlköğretim Online*, 10(1), ss.244-256.
- Yapıcı, M. & Yapıcı, Ş. (2013). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin metaforları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(8), ss.1421-1429.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5.Baskı. Seçkin Yayınları, Ankara.
- YÖK. (2012). <https://basin.yok.gov.tr/files/e561b94bbc01f74205d4a778a6962c35..pdf>, Erişim: 18.04.2016
- YÖK. (1998). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*. Ankara: Mart.
- YÖK. (2006). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: Haziran. 16.04.2016
Kaynak:www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar adresinden alınmıştır.
- YÖK. (2009). Üniversitelerimizde uygulanacak olan "ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programları" açılması için başvuru formu.16.04.2016.
www.yok.gov.tr/egitim/tezsizyl/tezsizyl.pdf adresinden alınmıştır.